

Wesz ludzka - charakterystyka, tryb życia, objawy wszawicy, rozprzestrzenianie, diagnostyka, profilaktyka, leczenie

Wesz ludzka atakuje owłosioną skórę głowy powodując silne swędzenie. Potocznie wszawica nazywana jest chorobą wagabundy lub chorobą włóczęgów.

1. Co to jest wszawica?

Wszawica jest chorobą pasożytniczą, wywołaną przez 2 gatunki stawonogów:

3. Jak można zarazić się wszawicą?

Zarażenie wszą ludzkągłową występuje znacznie częściej podczas używania wspólnych grzebieni, szczotek, ubrań oraz spania pod tą samą pościelą, pod którą śpi osoba zarażona.

Choroba najczęściej dotyczy dzieci, ponieważ mają one największy fizyczny kontakt z rówieśnikami - podczas zabawy ocierają się o siebie, uderzają, a także wzajemnie dotykając, nie dbając przy tym szczególnie o zasady higieny i nie zdając sobie sprawy z zagrożenia. Dzieci często przebywają w dużych skupiskach, dzielą się gumkami do włosów, szczotkami, a także śpią blisko siebie.

Na wszawicę wśród dzieci narażone są bardziej dziewczynki, ponieważ mają długie włosy i dużo łatwiej jest o kontakt z zarażoną osobą.

Wszawicą można zarazić się także na wiele nietypowych sposobów - dotyczy to także dorosłych. Wszy mogą bytować przez krótki czas na fotelach i narzędziach fryzjerskich czy na oparciach siedzeń w komunikacji miejskiej.

4. Objawy wszawicy

4.1. Wszawica głowowa

Podczas napelniania się krwią, wesz ludzka wydziela substancje powodujące stan zapalny skóry, na której żerują. Efektem tego jest miejscowe zaczerwienienie skóry głowy oraz silny świąd.

Drapanie swędzących miejsc ukąszonych przez wesz ludzką powoduje zakażenia bakteryjne. Powstają małe ranki, z których wydostaje się ropna wydzielina.

Następnie, na miejscu rozdrapanych ranek po ukąszeniach przez wesz ludzką powstają strupy. W okolicach skóry, wokół których pojawiły się zmiany zapalne i ranki, mogą powiększać się węzły chłonne (np. za uszami lub potyliczne). Wesz ludzka najczęściej umiejscawia się w okolicy skroniowej i potylicznej głowy.

4.2. Wszawica odzieżowa

Wesz odzieżowa jest podgatunkiem wszy ludzkiej. Wszawicą odzieżową można zarazić się poprzez pośredni lub bezpośredni kontakt z odzieżą, w której bytują wszy. Szczególnie upodobały sobie szwy ubrań i miejsca styku ubrań ze skórą. Wesz odzieżowa może też znajdować się w zanieczyszczonej pościeli. Wszy te - w przeciwieństwie do wszy głowowej i łonowej - nie bytują na skórze. Najczęściej wszawica odzieżowa dotyka osób bezdomnych.

Objawami wszawicy odzieżowej są brunatne przebarwienia i małe blizny, grudki na skórze, a także uporczywy i nieprzyjemny świąd, który sprawia, że osoba zarażona wciąż się drapie, w wyniku czego dochodzi do nadkażania ran. Wesz odzieżowa jest też nosicielem duru. Leczenie wszawicy odzieżowej związane jest z przestrzeganiem specjalnego reżimu sanitarnego. Przede wszystkim należy pozbyć się zanieczyszczonej odzieży i bielizny. Ważna jest także odpowiednia higiena - kąpiele i przyjmowanie leków.

4.3. Wszawica łonowa

Wesz łonowa należy do tego samego podrzędu co wesz ludzka, ale do innej rodziny. Wesz łonowa podobnie jak wesz ludzka jest pasożytem człowieka. Wszy łonowe pasożytują najczęściej na skórze w okolicach łonowych, a także na wewnętrznych powierzchniach ud, pod pachami, w owłosionych rejonach klatki piersiowej. Mogą pojawiać się także na brwiach, rzęsach i zarostie twarzy. Wesz łonowa może występować u dorosłych i dzieci. W przypadku młodych osób, z racji braku owłosienia na ciele i twarzy, wesz łonowa żeruje w rejonie brwi i rzęs.

Wszawica łonowa jest obecnie rzadko spotykaną chorobą. Zwykle występuje przy całkowitym zaniedbaniu higieny. W miejscu żerowania wszy łonowych pojawiają się błękitne plamki, które są pozostałością po toksycznym jadzie i świadczą o hemolizie - rozpadzie czerwonych krwinek.

W przypadku zwalczania wszawicy łonowej proces leczenia podobny jest jak w przypadku wszawicy głowowej. Szczególnie nieprzyjemne jest usuwanie pasożytów, które bytują w obrębie rzęs. Przy ich zwalczaniu wykorzystuje się czasami fototerapię laserem argonowym.

5. Wszawica u dzieci

Wszy nie skaczą, nie pływają i nie latają. Do zakażenia może dojść jedynie przy bezpośrednim kontakcie z pasożytem. Wesz ludzka nie bytuje także na zwierzętach, nie można się nią zarazić np. od kotów czy psów. Żeby zarazić się wszawicą trzeba mieć bezpośredni kontakt z zarażoną osobą.

To właśnie dlatego najczęściej wszawicą zarażają się dzieci. Wszawica głowowa występuje zwykle u dzieci w wieku 3-12 lat. Dzieci często stykają się głowami, np. podczas zabawy. Najczęściej wszy pojawiają się po powrocie z różnego rodzaju obozów czy kolonii. Duże skupisko dzieci sprawia, że łatwiej się zarazić.

Przed wyjazdem należy uczulić dziecko, żeby korzystało tylko ze swoich przyborów higienicznych i nie pozwalało by inne dzieci wycierały się jego ręcznikiem, bądź też korzystały z grzebienia lub szczotki do włosów. Jeśli mimo zastosowania środków ostrożności dziecko zarazi się wszą ludzką, należy niezwłocznie rozpocząć leczenie i powiadomić placówkę, do której uczęszcza dziecko o zaistniałej sytuacji.

Zapobiegnie to dalszym zakażeniom.

W przypadku zwalczania wszawicy u dzieci, konieczne jest nie tylko zachowanie odpowiedniej higieny i użycie preparatów przeciw wszawicy. Ważne jest też zniszczenie potencjalnych źródeł zakażeń. Wszystkie pluszowe zabawki dziecka, a także pościel, ręczniki, narzuty i odzież trzeba wyprać w pralce w minimum 60°C. Wszystko co się da suszymy w suszarce bębnowej lub prasujemy.

Ponadto należy dokładnie odkurzyć całe mieszkanie, wytrzeć dywany, a także wyparzyć szczotki do włosów i grzebienie. Rzeczy, których nie można wyprać, należy włożyć do plastikowego worka, szczelnie zamknąć i odłożyć na dwa tygodnie. To powinno wyeliminować wszy.

6. Choroby przenoszone przez wszy

Wesz ludzka i wesz łonowa poza wszawicą mogą także wywoływać inne choroby. Szczególnie groźna jest wesz odzieżowa, która może być nosicielem [tyfusu plamistego](#), [gorączki okopowej](#) i duru powrotnego. Choroby te występują zwykle na terenach klęsk żywiołowych i w miejscach ogarniętych wojną.

7. Diagnostyka wszawicy

Jaja (gnidy) składane są przez samicę na skórze głowy u podstawy włosa.

Przyczepione są one do włosa specjalnymi wydzielinami, produkowanymi przez wesz

ludzką. Charakterystyczne białe jaja są widoczne wraz ze wzrostem włosa. Nierzadko można także zauważyć aktywne stadia rozwojowe wszy w postaci niewielkich, spłaszczonych grzbietowo-brzusznie „robaczków”.

8. Leczenie wszawicy

Leczenie wszawicy opiera się na dwóch etapach - stosowaniu chemicznych preparatów zwalczających pasożyty, a także wyczesywaniu (w przypadku wszawicy głowowej). Środki zwalczające wszy dostępne są w aptekach, a część z nich można kupić bez recepty. Preparaty usuwające wesz ludzką występują w postaci szamponów do włosów, żelów lub kremów. Kurację należy wykonywać pod opieką lekarza. W przypadku powikłań bakteryjnych, nierzadko istnieje konieczność zastosowania antybiotyków.

Ważna informacja - absolutnie nie należy stosować produktów przeznaczonych do leczenia wszawicy u zwierząt. Może to doprowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i rozległych ran na skórze.

8.1. Apteczne preparaty na wszawicę

Do preparatów najczęściej używanych należy 1% permetryna w szamponie lub kremie, którą pozostawia się na głowie lub na skórze przez 10 min, a następnie zmywa. Stosuje się również 1% heksachlorocykloheksan w postaci emulsji, żelu, szamponu, kremu lub pudru. Ten preparat wymaga pozostawienia na 12 do 24 godzin.

Leczenie z użyciem aptecznych preparatów należy powtórzyć po około 7 dniach od pierwszego zabiegu. Z szamponów i emulsji powinni skorzystać także wszyscy domownicy, przebywający blisko zarażonego.

Preparaty te należy stosować ze szczególną ostrożnością i według ścisłych zaleceń lekarza. Mogą podrażnić skórę. Należy także uważać, aby preparaty nie dostały się do oczu. W przypadku wszawicy ulokowanej przy rzęsach lub na brwiach należy zastosować zupełnie inne preparaty.

Używając szamponów i emulsji należy pamiętać, że zabijają one wszy, ale nie usuwają larw ani gnid z powierzchni skóry. Dlatego bardzo ważnym etapem jest wyczesywanie całej głowy i włosów. Najlepiej robić to specjalnym grzebieniem, który ma bardzo ciasno osadzone ząbki. Dzięki temu jesteśmy w stanie wyjąć wszystkie gnidy, co daje szansę na szybkie i kompletne wyleczenie.

8.2. Domowe sposoby na wszawicę

Jeśli zauważymy pierwsze objawy wszawicy jeszcze zanim zdąży się w pełni rozwinąć, można spróbować poradzić sobie z problemem domowymi sposobami. Najlepszym z nich jest płukanie głowy octem. To może być zwykły ocet spirytusowy lub jabłkowy - aby zminimalizować przykry zapach. W tej sytuacji również konieczne będzie wyczesywanie.

Decydując się na tę metodę, warto zostać przez kilka dni w domu. Po pierwsze, dzięki temu ani my, ani dziecko nie zarazimy innych. Po drugie, intensywny zapach octu utrzymuje się na włosach bardzo długo. Czasem potrzeba nawet kilku intensywnych myć perfumowanymi produktami, aby całkowicie pozbyć się zapachu. Leczenie dobrze jest powtarzać przez kilka dni, a potem jeszcze co kilka tygodni, dla pewności.

Na rynku aptecznym dostępne są bez recepty leki przeciw wszawicy pochodzenia roślinnego i syntetycznego. Do tych pierwszych zalicza się: nalewkę z piołunu, nalewkę z wrotycza, nalewkę z ostróżeczki, olej kokosowy, wyciąg olejowy z kopru

włoskiego. Substancje syntetyczne działające owadobójczo na wesz ludzką głowową, to: permetryna, pyriproxyfen, dimetikon (olej silikonowy), cyklodimetikon 5.

8.3. Wesz ludzka - mechanizm działania substancji syntetycznych

Do substancji pomocnych w zwalczaniu wszy ludzkiej należą:

- permetryna - powoduje zaburzenie przewodzenia w komórkach nerwowych i mięśniowych owadów, co doprowadza do śmierci tych osobników,
- pyriproxyfen - jest analogiem (substancją o zbliżonej budowie) hormonu umożliwiającego prawidłowy rozwój wszy; środek ten, jako analog, „oszukuje” organizm owada niedopuszczając do osiągnięcia przez niego pełnej dojrzałości,
- dimetikon i cyklodimetikon 5 - to substancje zaburzające funkcje tchawek (narząd oddechowy wszy); środki te zatykają tchawki, doprowadzając do zablokowania funkcji życiowych pasożytów.

9. Postępowanie po leczeniu wszawicy

Kiedy już pozbędziemy się wszy, grzebień po wyczesywaniu będzie czysty, a ślady po gniadach znikną ze skóry i ubrań, warto jeszcze przez kilka - kilkanaście dni sprawdzać, czy gdzieś jeszcze nie zachowały się pojedyncze osobniki.

Tak naprawdę wystarczą 3 dorosłe osobniki, aby choroba powróciła. Bardzo ważne jest więc sprawdzanie skóry głowy, a także obserwowanie ciała i regularna depilacja. Warto też regularnie wyczesywać włosy grzebieniem lub czystą, szeroką szczotką. Znacznie łatwiej jest zapobiegać wszawicy głowowej niż ją leczyć.